

ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Συνεχίζονται οι παραστάσεις των ακόλουθων θεατρικών έργων για τα οποία σᾶς ἐνημερώσαμε στά ἀντίστοιχα ΜΑΘΗΜΑΤΑ:

ΑΚΡΟΠΟΛ	“ Ὁ κουρέας τῆς Σεβίλλης”	ΜΑΘΗΜΑ	8-11-21
ΑΛΙΚΗ	“ Ὁκτώ γυναῖκες κατηγοροῦνται”	- -	25-11-21
ΑΛΜΑ	“ Δέν ἀκούω, δέν βλέπω, δέν μιλάω”	- -	25-11-21
ΒΙΚΤΩΡΙΑ	“ Ὁ φονιάς”	- -	27-02-22
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	“ Προδοσία”	- -	25-11-21
ΓΚΛΟΡΙΑ	“ Ὁ τυχαῖος θάνατος ἐνός ἀναρχικοῦ”	- -	25-11-21
ΔΙΑΧΡΟΝΟ	“ Τό ἐπάγγελμα τῆς κυρίας Γουόρεν”	- -	31-03-22
ΕΘΝΙΚΟ-REX	“ Τρωῖλος καί Χρυσίδα”	- -	12-12-21
ΕΚΑΤΗ	“ Ὁ χορός τοῦ θανάτου”	- -	31-03-22
ΟΔΟΥ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	“Ταξίδι μεγάλης μέρας μέσα στή νύχτα”	- -	31-03-22
ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ	“ Πολύ κακό γιά τό τίποτα”	- -	31-03-22
ΔΙΕΛΕΥΣΙΣ	“ Φάουστ”	- -	31-03-22
RADAR	“ Τρομεροί γονεῖς”	- -	12-12-21
ΣΗΜΕΙΟ	“ Ντόν Ζουάν”	- -	12-12-21
ΣΤΟΥΝΤΙΟ ΜΑΪΡΟΜΙΧΑΛΗ	“ Τό κιβώτιο”	- -	06-02-22
ΣΥΓΧΡΟΝΟ	“ Ἡ βασίλισσα τῆς ὁμορφιάς”	- -	24-01-22
ΠΟΡΤΑ	“ Ἡ μεταμόρφωση”	- -	08-03-22
ΙΔΡΥΜΑ ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ	“ Ὁ μικρός πρίγκηπας”	- -	24-01-22

Κοντά στήν 25η Μαρτίου τό ΜΑΘΗΜΑ μας αὐτό ἐκθέτουμε περίληψη τοῦ ἔργου τοῦ Τάκη Χρυσούλη “**ΡΗΓΑΣ ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗΣ-ΦΕΡΑΙΟΣ**”

“ ΡΗΓΑΣ ΒΕΛΕΣΤΙΝΑΗΣ-ΦΕΡΑΙΟΣ”

Έργο του Τάκη Χρυσούλη

Πολλοί ἦσαν ἐκεῖνοι πού ἀγωνίστηκαν στή μεγάλη νύχτα τῆς Τουρκοκρατίας γιά νά φέρουν στό Γένος τό ξημέρωμα τοῦ 1821. Ἀφανεῖς καί διάσημοι, ἀγράμματοι καί λόγιοι, κληρικοί καί λαϊκοί, μέσα καί ἔξω ἀπό τόν χῶρο τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος. Ἐνας ἀπό τούς διακεκριμένους σποριάδες τῆς ἐλευθερίας ἦταν ὁ Ρήγας Φεραίος (1757-1798). Ἀναγκάστηκε νά ἐγκαταλείψει τήν γενέτειρά του, τό Βελεστίνο τῆς Θεσσαλίας, καί νά ζήσει στήν ξενιτεία, Κωνσταντινούπολη, Βουκουρέστι, Βιέννη, Τεργέστη, ὅπου σπούδασε, ἐργάστηκε καί ἀνέπτυξε τήν ἐθνική δράση του.

Ὅπως στήν τουρκοκρατούμενη Ἑλλάδα ἡ στυγνή τυραννία τοῦ βάρβαρου κατακτητῆ δέν μπορεῖ νά σβήσει τό κερὶ τοῦ κρυφοῦ σχολείου, νά ὑποτάξει ἀρματωλούς καί κλέφτες, νά περιορίσει τούς ριψοκίνδυνους ναυτικούς, ἔτσι καί στόν δεσποτισμό τῆς Αὐστροουγγαρίας τοῦ Φραγκίσκου οἱ φυγάδες Ἕλληνες. Δροῦν μέ μύριες προφυλάξεις γιὰτί ἡ ἀστυνομία ἀγρυπνεῖ. Ἀγωνίζονται νά ἐπιβιώσουν καί μερικοί ἐπιτυχάνουν νά διακριθοῦν σέ διάφορους τομεῖς.

Στίς πρῶτες σκηνές τοῦ ἔργου βλέπουμε τίς συνθήκες τῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων πού εἶναι ἐγκατεστημένοι στή Βιέννη. Τό ἀπολυταρχικό καθεστῶς τοῦ Φραγκίσκου τούς παρακολουθεῖ. Γιὰτί δέν ἔχουν ξεχάσει τήν πατρίδα τους. Τήν νοσταλγοῦν, ὀραματίζονται τήν ἐλευθερία καί τήν πρόοδό της. Ἀλλά ἂν τό ἀπολυταρχικό καθεστῶς καί ἡ συγγένειά του μέ τήν Ὄθωμανική τυραννία καθιστοῦν τήν σύνεση καί τήν λήψη προφυλάξεων ἀναγκαῖες, τό ἠθικό τους εἶναι ἀκμαῖο καί τό χιοῦμορ διαποτίζει τόν λόγο τους.

Διαπιστώνουμε ὅτι ἡ δραστηριότητα τοῦ Ρήγα ἔχει καρποφορήσει. Οἱ Ἕλληνες ἔχουν ἀφυπνιστεῖ. Οἱ ὄριμοι στήν ἡλικία καί ἔμπειροι προσπαθοῦν νά χαλιναγωγοῦν τόν ἐνθουσιασμό τῶν νέων πού ξεχειλίζει ἐπικίνδυνα. Ὅλοι ἀνυπομονοῦν νά ἐπιστρέψουν στήν Ἑλλάδα, νά ἐργαστοῦν γιά τόν γενικό ξεσηκωμό, νά συμμετάσχουν στόν ἀγῶνα.

Τά βιβλία τοῦ Ρήγα ἀνάγνωσμά τους. Ὁ Θούριός του δονεῖ τίς καρδιές τους καί κινεῖ τά χεῖλη τους. Οἱ στίχοι τοῦ Θούριου ἀποτελοῦν τό στημόνι ὅπου ὑφαίνεται ὄλο τό ἔργο. Ὅραμα τοῦ Ρήγα ἡ μόρφωση, ἡ πνευματική καλλιέργεια πού ἀναβαθμίζει τόν ἄνθρωπο σέ ἐλεύθερο πρόσωπο. Τό ὄραμά του γιά ἐλευθερία δέν περιορίζεται στούς συμπατριῶτες του Ἕλληνες. Ἀγκαλιάζει ὄλους τούς Βαλκάνιους λαούς καί ὄλους τούς ἀνθρώπους, γιὰτί ἔχει διαπιστώσει ὅτι ἡ τυραννία δέν φέρει μόνον τό ἔμβλημα τῆς Ἡμισελήνου.

Οί συνεργάτες του στή Βιέννη τόν αγαπούν, τόν εκτιμοούν, τόν θεωρούν άρχηγό τους. Τόν περιμένουν νά επιστρέφει από τήν Βενετία. Έκει τύπωσε προκηρύξεις, βιβλίο καί τήν Χάρτα του. Όταν έρχεται μυστικά, τούς έμψυχώνει καί τούς πληροφορεί ότι συνάντησε τόν πρέσβη Μπερναντότ πού τοῦ ύποσχέθηκε τήν βοήθεια τῆς Γαλλίας. Άλλά ό Ρήγας πιστεύει ότι οί υπόδουλοι λαοί πρέπει νά ξεσηκωθοῦν μόνοι τους καί νά μήν περιμένουν νά ελευθερωθοῦν από άλλες χώρες.

Φιλοξενείται στό άρχοντικό τοῦ εὔπορου έμπορου Εὐστράτιου Ἀργέντη, πού έχει διαθέσει σχεδόν όλη τήν περιουσία του για τόν άπελευθερωτικό άγώνα. Η κόρη του Μαργαρίτα φιλοδοξεῖ νά μάθει «γράμματα στά λεύτερα Ἑλληνόπουλα». Καί ό παραγιός τους Παναγῆς διακηρύττει: «Τή ζωή μου για τόν άγώνα τήν έταξα».

Έφθασε ή ώρα για κάθοδο στήν Ἑλλάδα. Δυστυχώς, όμως, μετά από προδοσία, ό Ρήγας καί μερικοί συνεργάτες του συλλαμβάνονται στήν Τεργέστη από όπου θά έπαιρναν πλοίο για τήν Ἑλλάδα. Μεταφέρονται καί φυλακίζονται στή Βιέννη. Παρακολουθοῦμε τήν ανάκριση τοῦ Ρήγα καί τοῦ Ἀργέντη από τόν άστυνομικό διοικητή. Παραμένουν θαρραλέοι καί αδάμαστοι, προσηλωμένοι στό σκοπό τους. Ο Ἀργέντης άρνείται νά σώσει τή δική του ζωή μέ δωροδοκία τοῦ διοικητή.

Μετά τούς βρίσκουμε σέ φυλακή τοῦ Βελιγραδίου. Ο Ρήγας, ό Ἀργέντης καί ό Παναγῆς επικοινωνοῦν μέ τούς άλλους συντρόφους τους, φυλακισμένους σέ άλλα κελιά, μέ στίχους τοῦ Θούριου. Μιά συζήτηση ανάμεσα στόν Ρήγα καί τόν Πασᾶ αποκαλύπτει τό άπαίσιό πρόσωπο τῆς τυραννικῆς έξουσίας, τήν εὐγένεια, τήν παρρησία, τήν όμορφιά τῆς πνευματικῆς ελευθερίας πού άψηφᾶ τίς χειροπέδες, τά βασανιστήρια, τόν θάνατο.

Άν τούς μεταφέρουν στήν Κωνσταντινούπολη, υπάρχει έλπίδα νά ελευθερωθοῦν κατά τήν μεταγωγή τους από άνδρες τοῦ Πασᾶ τοῦ Βιδινίου Πασβάνογλου. Συνεννοοῦνται καί συμφωνοῦν πώς θά ενεργήσουν σέ τέτοιο ένδεχόμενο. Οί Τοῦρκοι όμως τούς έξοντώνουν στό Βελιγράδι, γιατί φοβοῦνται μήπως ό Ρήγας καί οί συνεργάτες του δραπετεύσουν.

Τελευταία σκηνή τοῦ έργου στό Ναύπλιο. Ο συνεργάτης τοῦ Ρήγα Περραιβός, πού εῖχε διαφύγει τήν σύλληψη, έχει συναντήσει μετά είκοσι πέντε χρόνια τήν κόρη τοῦ Ἀργέντη Μαργαρίτα, πού έχει σωθεῖ από τήν σφαγή τῆς Χίου. Η Ἐπανάσταση έχει φουντώσει. Ο σπόρος τῆς λευτεριάς πού έσπειρε ό Ρήγας καί οί συνεργάτες του καί πότισαν μέ τό αίμα τους αὐτοί καί άλλοι άγωνιστές, έχει βλαστήσει καί τό δέντρο μεγαλώνει εκτείνοντας όλο καί περισσότερο τούς θαλερούς κλώνους του.

Τό ἔργο τελειώνει μέ δύο στίχους ἀπό τόν Θούριο, πίστη τοῦ Ρήγα καί ὑπόμνηση σ' ἐμᾶς γιά τήν ἀξία τῆς ἐλευθερίας: «Καλύτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωή παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά καί φυλακή».

Ἡ 27η Μαρτίου ἐορτάζεται ὡς Παγκόσμια Ἡμέρα Θεάτρου.

Ὁ ἐορτασμός τῆς Παγκόσμιας Ἡμέρας Θεάτρου καθιερώθηκε τό 1962 ἀπό τό ΔΙΕΘΝΕΣ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΘΕΑΤΡΟΥ (ΔΙΘ) μέ τήν ἐναρξη τῆς σεζόν τοῦ «Θεάτρου τῶν Ἑθνῶν» στό Παρίσι καί μέ τό πρῶτο μήνυμα νά γράφεται ἀπό τόν Ζάν Κοκτώ. Ἐκτοτε, ἐορτάζεται στίς 27 Μαρτίου ἀπό τήν παγκόσμια θεατρική κοινότητα, ἐκπροσωπώντας μία εὐκαιρία ὑπενθύμισης τῆς ἐτερότητας αὐτῆς τῆς καλλιτεχνικῆς ἔκφρασης καί προώθησης τοῦ ἀντίκτυπου πού τό θέατρο ἔχει στίς σύγχρονες κοινωνίες.

Τό ΔΙΘ τιμᾷ κάθε χρόνο αὐτή τήν παγκόσμια γιορτή, καλώντας μία διεθνῶς ἀναγνωρισμένη προσωπικότητα τοῦ θεάτρου γιά νά γράψει τό μήνυμα. Τό μήνυμα μεταφράζεται σέ περισσότερες ἀπό 20 γλώσσες, δημοσιοποιεῖται μέσα ἀπό τό δίκτυο τοῦ Διεθνoῦς Ἰνστιτούτου Θεάτρου καί τά Ἐθνικά του Κέντρα (περισσότερα ἀπό 90 Ἐθνικά Κέντρα καί πολλά Συνεργαζόμενα Μέλη) ἀλλά καί θεατρικούς ὀργανισμούς σέ ὅλο τόν κόσμο, διαβάζεται σέ ὅλα τά θέατρα καί μεταδίδεται ἀπό τά Μ.Μ.Ε σέ ὅλο τόν κόσμο. Ἀπό τό 1962 ἕως σήμερα, 60 σημαντικές προσωπικότητες τοῦ θεάτρου συνεισέφεραν μέ τίς σκέψεις τους γιά τό θέατρο, τόν πολιτισμό καί τήν εἰρήνη μέσω τῶν μηνυμάτων τῆς Παγκόσμιας Ἡμέρας Θεάτρου.

ΜΗΝΥΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΘΕΑΤΡΟΥ 2022

«Ἀγαπητές φίλες/ Ἀγαπητοί φίλοι,

Καθώς ὁ κόσμος κρέμεται ὡρα τήν ὡρα, λεπτό τό λεπτό, σταγόνα τή σταγόνα ἀπό τήν καθημερινή μετάδοση εἰδήσεων, θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά προσκαλέσω ὅλους ἐμᾶς, ὡς δημιουργούς, νά εἰσέλθουμε στό δικό μας πεδίο, τή δική μας σφαῖρα καί προοπτική τοῦ ἐπικοῦ χρόνου, τῆς ἐπικῆς ἀλλαγῆς, τῆς ἐπικῆς εὐαισθητοποίησης, τοῦ ἐπικοῦ ἀναστοχασμοῦ καί τοῦ ἐπικοῦ δράματος: Ζοῦμε σέ μία ἐπική περίοδο τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας καί οἱ βαθιές καί ἐπακόλουθες ἀλλαγές πού βιώνουμε στίς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων μέ τόν ἑαυτό τους, μεταξύ τους καί μέ τούς μή ἀνθρώπινους κόσμους εἶναι σχεδόν πέρα ἀπό τίς δυνατότητές μας νά τίς ἀντιληφθοῦμε, νά τίς ἀρθρώσουμε, νά μιλήσουμε γι' αὐτές καί νά τίς ἐκφράσουμε.

Δέ ζοῦμε στὸν 24ωρο κύκλο τῶν εἰδήσεων, ζοῦμε στίς παρυφές τοῦ χρόνου. Οἱ ἐφημερίδες καί τὰ μέσα ἐνημέρωσης εἶναι παντελῶς ἀνεξόπλιστα καί ἀνίκανα νά ἀντιμετωπίσουν αὐτό πού βιώνουμε.

Ποῦ εἶναι ἡ γλῶσσα, ποιές εἶναι οἱ κινήσεις καί ποιές οἱ εἰκόνες πού θά μᾶς ἐπέτρεπαν νά κατανοήσουμε τίς βαθιές μετατοπίσεις καί ρήξεις πού βιώνουμε; Καί πῶς μπορούμε νά μεταδώσουμε τό περιεχόμενό τῆς ζωῆς μας, ἀμέσως τώρα- ὄχι ὡς εἶδηση ἀλλά ὡς βίωμα;

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΕΙΝΑΙ Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΒΙΩΜΑΤΟΣ.

Σ' ἕναν κόσμο πού κατακλύζεται ἀπό ἀχανεῖς ἐκστρατεῖες τύπου, προσομοιωμένες ἐμπειρίες, φρικτά προγνωστικά, πῶς μπορούμε νά ὑπερβοῦμε τὴν ἀτελείωτη ἐπανάληψη τῶν ἀριθμῶν γιὰ νά βιώσουμε τὴν ἱερότητα καί τό ἄπειρο μιᾶς ζωῆς, ἐνός ἐνιαίου οἰκοσυστήματος, μιᾶς φιλίας ἢ τῆς ποιότητας τοῦ φωτός σ' ἕνα παράξενο οὐρανό; Τὰ δύο χρόνια τῆς πανδημίας τῆς νόσου COVID-19 ἔχουν ἐξασθενήσει τίς αἰσθήσεις τῶν ἀνθρώπων, ἔχουν περιορίσει τίς ζωές τους, ἔχουν σπάσει τοὺς δεσμούς καί μᾶς ἔχουν φέρει σέ ἕνα παράξενο σημεῖο μηδέν τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξῆς πάνω στὸν πλανήτη.

Ποιοὶ σπόροι πρέπει νά φυτευτοῦν καί νά μεταφυτευτοῦν αὐτὰ τὰ χρόνια καί ποιά εἶναι τὰ ὑπερτροφικά χωροκατακτητικά εἶδη πού πρέπει νά ἐκριζωθοῦν πλήρως καί τελεσίδικα; Τόσοι πολλοὶ ἄνθρωποι βρίσκονται στό χεῖλος τοῦ γκρεμοῦ. Τόση πολλή βία ξεσπᾷ παράλογα ἢ ἀπρόσμενα. Τόσα πολλά κατεστημένα ἀποκαλύπτονται ὡς δομές διαρκοῦς βαναυσότητας. Ποῦ εἶναι οἱ ἐθιμοτυπικές τελετές τῆς μνήμης μας; Τί πρέπει νά μνημονεύσουμε; Ποιά εἶναι τὰ τελετουργικά πού θά μᾶς δώσουν ἐπιτέλους τὴ δυνατότητα νά ὀραματιστοῦμε ἐκ νέου καί νά δοκιμάσουμε νά κάνουμε βήματα πού δέν ἔχουμε κάνει ποτέ πρὶν;

Τό θέατρο τοῦ ἐπικοῦ ὀράματος, τοῦ ἐπικοῦ σκοποῦ, τῆς ἀνάκαμψης, τῆς ἀποκατάστασης καί τῆς φροντίδας χρειάζεται νέες τελετουργίες. Δέν ἔχουμε ἀνάγκη νά ψυχαγωγηθοῦμε. Ἔχουμε ἀνάγκη νά συνευρεθοῦμε. Ἔχουμε ἀνάγκη νά μοιραστοῦμε τὸν χῶρο καί νά καλλιεργήσουμε ἕναν κοινό χῶρο.

ΕΧΟΥΜΕ ΑΝΑΓΚΗ ΑΠΟ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΜΕΝΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΒΑΘΙΑΣ ΑΚΡΟΑΣΗΣ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑΣ.

Τό θέατρο εἶναι ἡ δημιουργία ἐπὶ τῆς γῆς ἐνός χώρου ἰσότητας μεταξὺ ἀνθρώπων, θεῶν, φυτῶν, ζώων, βροχοσταλίδων, δακρύων καί ἀναγέννησης. Ὁ χῶρος τῆς ἰσότητας καί τῆς βαθιᾶς ἀκρόασης φωτίζεται ἀπὸ κρυμμένη ὁμορφιά, διατηρεῖται ζωντανός σέ μία βαθιὰ ἀλληλεπίδραση μεταξὺ κινδύνου, γαλήνης, σοφίας, δράσης καί ὑπομονῆς.

Στὴν «Ἄβαταμσάκα Σούτρα» ἢ «Ἀνθοστόλιστη Γραφή», ὁ Βούδας παραθέτει δέκα εἶδη μεγάλης ὑπομονῆς στὴν ἀνθρώπινη ζωή. Ἐνα ἀπὸ τὰ ἰσχυρότερα

ονομάζεται «Ύπομονή κατά τήν Ἀντίληψη τῶν Πάντων ὡς Ἀντικατοπτρισμῶν». Τό θέατρο πάντοτε παρουσίαζε τή ζωή αὐτοῦ τοῦ κόσμου σάν ἕναν ἀντικατοπτρισμό πού μᾶς βοηθᾷ νά δοῦμε μέσα ἀπό τήν ἀνθρώπινη ψευδαίσθηση, αὐταπάτη, τύφλωση καί ἄρνηση μέ ἀπελευθερωτική διαύγεια καί δύναμη.

Εἴμαστε τόσο σίγουροι γι' αὐτό πού βλέπουμε καί γιά τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο τό βλέπουμε, πού εἴμαστε ἀνίκανοι νά δοῦμε καί νά αἰσθανθοῦμε ἐναλλακτικές πραγματικότητες, νέες δυνατότητες, διαφορετικές προσεγγίσεις, ἀόρατες σχέσεις καί διαχρονικούς δεσμούς.

Ἔφτασε ἡ ὥρα γιά τή βαθιά ἀνανέωση τοῦ μυαλοῦ, τῶν αἰσθήσεων, τῆς φαντασίας, τῆς ἱστορίας καί τοῦ μέλλοντός μας. Ἡ δουλειά αὐτή δέν μπορεί νά γίνει ἀπό ἀπομονωμένους ἀνθρώπους πού δουλεύουν μόνοι τους. Τή δουλειά αὐτή πρέπει νά τήν κάνουμε μαζί. Τό θέατρο εἶναι ἡ πρόσκληση γιά νά κάνουμε αὐτή τή δουλειά μαζί. Σᾶς εὐχαριστῶ βαθύτατα γιά τή δουλειά πού κάνετε.

Peter Sellars»

(Μετάφραση στά Ἑλληνικά ἀπό τό ἀγγλικό πρωτότυπο: Γιόλα Κλείτου γιά τό ΚΚΔΙΘ- Κυπριακό Κέντρο τοῦ Διεθνοῦς Ἰνστιτούτου Θεάτρου)

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ PETER SELLARS

Ὁ Peter Sellars, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε στό Πίτσμπουργκ τῆς Πενσυλβάνια, εἶναι σκηνοθέτης θεάτρου καί ὄπερας καί ἔχει διατελέσει διευθυντής φεστιβάλ. Μεταξύ ἄλλων, ἔχει σκηνοθετήσει ὄπερες στήν Ἑθνική Ὦπερα τῆς Ὀλλανδίας, τήν Ἑθνική Ὦπερα τῆς Ἀγγλίας, τή Λυρική Ὦπερα τοῦ Σικάγο, τήν Ἑθνική Ὦπερα τοῦ Παρισιοῦ καί τά Φεστιβάλ τοῦ Aix-en-Provence καί τοῦ Ζάλτσμπουργκ.

Ἔχει συνεργαστεῖ γιά τή δημιουργία πολλῶν ἔργων μέ τόν συνθέτη John Adams, συμπεριλαμβανομένων τῶν Nixon in China, The Death of Klinghoffer, El Nino, Doctor Atomic, The Gospel According to the Other Mary καί The Girls of the Golden West. Ἐμπνευσμένος ἀπό τίς συνθέσεις τῆς Kaija Saariaho, ἔχει καθοδηγήσει τή δημιουργία παραγωγῶν τοῦ ἔργου τῆς (L' Amour de loin, Adriana Mater, Only the Sound Remains) τό ὁποῖο ἔχει ἐπεκτείνει τό ρεπερτόριό τῆς σύγχρονης ὄπερας.

Πρόσφατα ἔργα του (πρό-πανδημίας) συμπεριλαμβάνουν μία νέα παραγωγή τοῦ Doctor Atomic στήν Ὦπερα τῆς Σάντα Φέ, τή σκηνοθεσία τοῦ ἔργου «Κοπέρνικος» τοῦ Claude Vivier γιά τό Festival D' Automne (Παρίσι), καί μία παραγωγή τοῦ «Ἰδομενέα» τοῦ Μότσαρτ γιά τό Φεστιβάλ τοῦ Σάλτσμπουργκ.

Κατά τά τέλη τοῦ 2020 ἐμπνεύστηκε καί σκηνοθέτησε τήν ταινία «this body is so impermanent...» ὡς μιά ἀπάντηση πρὸς τήν πανδημία ἐμπνευσμένος ἀπό

κείμενα της Σούτρα του Βιμαλακίρτι. Τά επόμενα σχέδιά του περιλαμβάνουν τη σκηνοθεσία του Roman du Fauvel σε συνεργασία με τον μουσικολόγο και ιδρυτή του Sequentia Ensemble, Benjamin Bagby, την αναβίωση της δικής του διακεκριμένης παραγωγής του έργου Tristan und Isolde, ή ιστορία του οποίου φωτίζεται και έντείνεται από την υπερβατική βιντεογραφία που δημιούργησε ο καλλιτέχνης **Bill Viola** και το έργο Perle Noire, meditations for Josephine, σε μουσική του συνθέτη και μουσικού πολλαπλών μουσικών οργάνων Tyshawn Sorey και έρμηνεία της εξαιρετικής Julia Bullock.

Ο Sellars έχει διευθύνει αρκετά μεγάλα καλλιτεχνικά φεστιβάλ συμπεριλαμβανομένων των Φεστιβάλ του Λός Άντζελες του 1990 και του 1993 και του Καλλιτεχνικού Φεστιβάλ της Αδελάϊδας του 2002. Τό 2006 διετέλεσε Καλλιτεχνικός Διευθυντής του New Crowned Hope, ενός φεστιβάλ στη Βιέννη στο οποίο κάλεσε ανερχόμενους και καταξιωμένους καλλιτέχνες από διάφορα πολιτισμικά υπόβαθρα να δημιουργήσουν έργα μουσικής, θεάτρου, χώρου, κινηματογράφου, εικαστικών τεχνών και αρχιτεκτονικής για τους έορτασμούς των 250 ετών από τη γέννηση του Μότσαρτ. Διετέλεσε επίσης Μουσικός Διευθυντής του Ojai Music Festival τό 2016.

Ο Sellars είναι διακεκριμένος Καθηγητής στο Τμήμα Παγκόσμιας Τέχνης και Πολιτισμού του πανεπιστημίου UCLA, ιδρυτής του Boethius Institute του UCLA, έπιμελητής του Telluride Film Festival και υπήρξε Μέντορας του προγράμματος Rolex Arts Initiative. Έχει βραβευθεί με πληθώρα βραβείων και διακρίσεων-όπως τό MacArthur Fellowship, τό Erasmus Prize για τή συνεισφορά του στον Ευρωπαϊκό πολιτισμό και τό Gish Prize- και είναι μέλος της Αμερικανικής Ακαδημίας Τεχνών και Επιστημών. Έχει λάβει επίσης τό βραβείο Polar Music Prize και ψηφίστηκε Καλλιτέχνης της Χρονιάς από τό περιοδικό Musical America.

ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΑΘΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Είπαμε ότι τά πάθη είναι ασθένειες, εκφάνσεις της έγωπάθειάς μας.

Τό πάθος έχει και μίαν άλλη έννοια. Είναι πάθημα.

Πάθη-παθήματα ύφιστάμεθα οί άνθρωποι ώς συνέπειες της γενικής πνευματικής υποβαθμίσεώς μας. Τά αίτια μπορεί νά βρίσκονται μέσα μας, νά όφείλονται σ' έμάς ή σέ άλλους. Πλήττουν τό σώμα ή και τήν πνευματική μας

διάσταση, πού όπως είπαμε διακρίνουμε σε νοητική, συναισθηματική και βουλητική σφαίρα.

Στό προηγούμενο ΜΑΘΗΜΑ είδαμε τό φαινόμενο ΠΛΗΞΗ και τό έντοπίσαμε στό ζώή προσώπων θεατρικών έργων.

Τραγωδία του Σαίξπηρ **ΜΑΚΒΕΘ**.

Ένθυμείσθε ότι ο Μάκβεθ έδολοφόνησε τόν βασιλιά της Σκωτίας Ντάνκαν στόν ύπνο. Ήταν συγγενής του, φιλοξενούμενός του στόν πύργο του, βασιλιάς του.

Άμέσως μετά τήν δολοφονία ο Μάκβεθ περιγράφει στό γυναίκα του τήν πράξη του. Μεταξύ των άλλων της λέει:

Μάκβεθ : Σάν ν' άκουσα μία φωνή νά κράζει: "Πάει ο ύπνος! Ο Μάκβεθ σκοτώνει τόν ύπνο, τόν άθωο ύπνο, τόν ύπνο πού μοντάρει τόν φθαρμένο άγκωνα της έγνοιας, θάνατο στής κάθε ήμέρας τή ζωή, λουτρό του πληγιασμένου μόχθου, μπάλαμο του νοϋ του σαλεμένου, της μεγάλης πλάσης δεύτερο φαί, τό κύριο πιάτο στό τραπέζι της ζωής".

Λαίδη Μάκβεθ: "Τί θές νά πείς;"

Μάκβεθ: "Όλο φώναζε: "Μήν κοιμάστε πιά." Σέ όλο τό σπίτι: "Ο Γκλάμις σκότωσε τόν ύπνο και γι' αυτό ο Κάουντορ πιά δέν θά κοιμηθει, ο Μάκβεθ πιά δέν θά κοιμηθει."

Τυχαία βάζει ο Σαίξπηρ στό στόμα του Μάκβεθ τά λόγια αυτά;

Μέ τις άπασχολήσεις μας κωφεύουμε τήν φωνή της συνειδήσεως. Στήν ήσυχία της νύχτας είναι άδυσώπητη ή έλεγκτική της λειτουργία. Γι' αυτό ο Μάκβεθ "πιά δέν θά κοιμηθει". Σέ μία άλλη συνομιλία του μέ τήν γυναίκα του ο Μάκβεθ άποκαλύπτει: "Μά άς ξηλωθει ή δομή της πλάσης, οι δύο κόσμοι άς πάθουν, παρά νά τρώμε τρέμοντας και νά κοιμόμαστε μέ στήν κατάθλιψη από αυτά τά άπαίσια όνειρα πού μās ταραίζουν τή νύχτα. Πιο καλά μαζί μέ τόν νεκρό, πού για τήν ήσυχία μας τόν ήσυχάσαμε, παρά πάνω στό βάσανο του νοϋ σε άδιάκοπη άλλοφροσύνη".

Άφόρητο τό μαρτύριο από τό άνηλεές μαστίγωμα της συνειδήσεως!

Αυτό τό δυσάρεστο φαινόμενο εἶναι δωρεά τοῦ Θεοῦ. Γιατί καλοῦμαι σέ μετάνοια πρὶν διαβῶ τό κατώφλι τοῦ θανάτου. Γιατί ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια.

Ἄς ἔλθουμε τώρα στήν Λαίδη Μάκβεθ. Πιό φιλόδοξη καί πιό σκληρή καί πιό ἀποφασιστική ἀπό τόν ἄντρα της, τήν εἶδαμε καί στό θέμα ἀπάνθρωπη σκληρότητα, παρότρυνε τόν Μάκβεθ στήν δολοφονία τοῦ βασιλιά Ντάνκαν. Ὁ Μάκβεθ στήν ταραχή του μετά τήν πράξη ἔφερε τά μαχαίρια μαζί του. Καί δέν ἦταν σέ θέση νά πάει νά τά ἀφήσει στό κρεβάτι τῶν δύο φρουρῶν θαλαμηπόλων. Τά παίρνει καί τά ἀφήνει ἐκεῖ ἡ Λαίδη Μάκβεθ, γιά νά ἐνοχοποιηθοῦν αὐτοί.

Μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου ἡ συνείδηση καί ὄχι ὁ χρόνος ροκανίζει, διαβρώνει ἐσωτερικά τήν Λαίδη Μάκβεθ. Ὁ βασιλιάς Μάκβεθ προχωρεῖ χωρίς τήν βοήθειά της. Καί νά τήν χρειαζόταν δέν θά μπορούσε νά τοῦ προσφέρει. Διότι ἔχει συγκεντρωθεῖ στό δικό της πρόβλημα. Χρειάζεται μόνιμη ὑπηρετρία γιατί φοβοῦνται μήν αὐτοκτονήσει. Ὁ ὕπνος της ὄχι μόνο ταραγμένος, εικάζουμε, ἀπό ἐφιάλτες, ἀλλά ὑπνοβατεῖ. Χρειάζεται νά ἔχει φῶς κοντά της. Ὁ γιατρός της ἀδυνατεῖ νά τήν βοηθήσει.

Ἡ Λαίδη Μάκβεθ ὑπνοβατεῖ, χωρίς νά βλέπει τόν γιατρό καί τήν Βάγια, κρατῶντας κερὶ.

Γιατρός: Βλέπεις τά μάτια της εἶναι ἀνοιχτά.

Βάγια: Ναί, ἀλλά οἱ αἰσθήσεις της εἶναι κλειστές.

Γιατρός: Τί κάνει τώρα; Δές πῶς τρίβει τά χέρια της.

Βάγια: Αὐτό ἔναι τό συνηθισμένο της, φαίνεται σάν νά πλένει τά χέρια της.

Τήν εἶδα νά τό κάνει αὐτό συνέχεια ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας.

Λαίδη Μάκβεθ: Νά, νά, ἕνας λεκές.

Γιατρός: Ἄκου, μιλάει. Θά καταγράψω ὅ,τι ξεστομίσει, γιά νά κάνω πιό ἔγκυρη τή μνήμη μου.

Λαίδη Μάκβεθ: Ἔβγα, λεκέ καταραμένε! Ἔβγα, λέω! -Μία, δύο.... ἔ, τότε εἶν' ὥρα νά γίνει. Ζοφερός εἶναι ὁ Ἄδης! Φτού, ἀφέντη μου, φτού! στρατιώτης καί νά φοβᾶσαι τί ἀνάγκη νά φοβόμαστε ποιός τό ξέρει, ἀφοῦ κανεῖς δέν μπορεῖ νά ζητήσει λόγο ἀπό τήν ἐξουσία μας! Κί ὅμως ποιός νά τό φανταζόταν πῶς ὁ γέρος εἶχε τόσο αἷμα μέσα του;

Γιατρός: Τό πρόσεξες αὐτό;

Λαίδη Μάκβεθ: Ὁ θάνης τοῦ Φάϊφ εἶχε γυναῖκα. Ποῦ εἶναι τώρα; Πῶς! ποτέ
τοῦτα τά χέρια δέν θά καθαρίσουν; Ὅχι αὐτό πιά, κύριε μου, ὄχι
αὐτό πιά! τά χαλαῶς ὅλα μ' αὐτή τήν παραφορά.

Γιατρός: Πῶ, πῶ, ἔμαθες ὅ,τι δέν ἔπρεπε.

Βάγια: Αὐτή εἶπε ὅ,τι δέν ἔπρεπε, αὐτό βέβαια ὁ οὐρανός· ξέρεи τί ἔχουν δεῖ τά
μάτια της.

Λαίδη Μάκβεθ: Ἐδῶ μυρίζει αἷμα ἀκόμα· ὅλα τά μυρωδικά τῆς Ἀραβίας δέ
θ' ἀρωματίσουν τοῦτο τό χεράκι. Ὡχ, ὦχ, ὦχ!

Γιατρός: Τί ἀναστεναγμός! εἶναι βαριά φορτωμένη ἡ καρδιά της.

Βάγια: Δέ θά ἔθελα νά ἔχα τέτοια καρδιά στό στήθος γιά νά ἔχα ἀξίωμα σ' ὅλο
τό κορμί.

Γιατρός: Καλά, καλά, καλά.

Βάγια: Ὁ Θεός ἄς σ' ἀκούσει, κύριε.

Γιατρός: Αὐτή ἡ ἀρρώστια εἶν' ἔξω ἀπ' τή δουλειά πού ξέρω κι' ὅμως ἔχω
γνωρίσει ὑπνοβάτες πού πέθαναν ἅγια στά κρεβάτια τους.

Λαίδη Μάκβεθ: Πλύνε τά χέρια σου, βάλε τή νυχτικιά σου· μήν εἶσαι ἔτσι χλωμός.
Ἀφοῦ στό ξαναλέω, ὁ Μπάνκο εἶναι θαμμένος· δέ μπορεῖ νά βγεῖ
ἀπό τόν τάφο του.

Γιατρός: Α, κι αὐτό;

Λαίδη Μάκβεθ: Στό κρεβάτι, στό κρεβάτι, χτυποῦν στήν πόρτα. Ἐμπρός, ἔμπρός,
ἐμπρός, ἐμπρός, δῶσ' μου τό χέρι σου. Ὅ,τι ἔγινε δέν ξεγίνεται.
Στό κρεβάτι, στό κρεβάτι, στό κρεβάτι. Βγαίνει ἡ Λαίδη Μάκβεθ.

Γιατρός: Τώρα θά πάει στό κρεβάτι;

Βάγια: ἴσα.

Γιατρός: Πολλά διαδίδονται. Ἔργα ἀφύσικα γεννάνε καί πάθη ἀφύσικα.

Ἄρρωστες ψυχές ἀδειάζουν σ' ἄφωνα προσκεφάλια τους τ' ἄφωνα
μυστικά τους. Μᾶλλον πνευματικό ἔχει ἀνάγκη, Ὅχι γιατρό. Ὡ Θεέ μου,

Θέ μου, ἐλέησέ μας. Πρόσεχε τήν: μακριά της κάθε μέσο βλάβης κι' ἔχε πάντα τό μάτι ἀπάνω της. Ἐ, καληνύχτα! Μοῦ σάστισε τόν νοῦ, μοῦ ξάφνιασε τήν ὄψη. Στοχάζομαι, μά δέν τολμάω νά μιλήσω.

Βάγια: Καληνύχτα, γιατρέ μου.

ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΡΙΧΑΡΔΟΣ Γ' τοῦ Σαίξπηρ.

Καί στίς νύχτες τοῦ κακούργου βασιλιᾶ Ριχάρδου Γ' βρίσκουν διέξοδο οἱ τύψεις τῆς συνειδήσεως. Ἀκοῦστε τί λέει στήν βασίλισσα Ἐλισάβετ, χήρα τοῦ βασιλιᾶ Ἐδουάρδου Δ', ἡ Ἄννα τῆς ὁποίας ὁ Ριχάρδος εἶχε σκοτώσει καί πατέρα καί σύζυγο καί τήν παντρεύτηκε: "... ἀπό τότε ἐκράτησε τά μάτια μου μακριά ἀπό ἀνάπαυση γιατί ποτέ ὡς τά τώρα οὔτε μία ὥρα στό κρεβάτι του δέ χάρηκα τοῦ ὕπνου τῆ χρυσή δροσιά, παρ' ὀλοένα μέ ξύπναγαν οἱ φοβεροί του ἐφιάλτες".

Ἡ Ἄννα ὑφίσταται τό πάθος, πάθημα ἀπό δική της ἐσφαλμένη ἐπιλογή, ἀπό ἀδυναμία της. Δελεάστηκε ἀπό τίς κολακείες τοῦ Ριχάρδου καί τά γλυκόλογά του, δέχθηκε νά γίνει γυναίκα του καί τραβᾶει αὐτά πού μόλις μᾶς ἀποκάλυψε. Στήν συνομιλία της μέ τήν βασίλισσα Ἐλισάβετ ὁμολογεῖ: "... ἡ γυναικεία μου καρδιά ἠλίθια αἰχμαλωτίσθη ἀπ' τά γλυκόλογα του...".

Τό φάντασμα τῆς λαίδης Ἄννας παρουσιάζεται στόν ὕπνο τοῦ Ριχάρδου τήν νύχτα πρῖν ἀπό τήν 22 Αὐγούστου τοῦ 1485 στό Μπόσγουερθ ὅπου στή μάχη μέ τόν Ἐρρίκο κόμη τοῦ Ρίτμοντ νικήθηκε.

Ἀκόμη παρουσιάζονται φαντάσματα τῶν θυμάτων του: ἀναφέρονται στήν μάχη τῆς ἐπόμενης ἡμέρας καί τόν καταριῶνται: τοῦ πρίγκιπα Ἔντουαρντ, τοῦ βασιλιᾶ Ἐρρίκου Στ', τοῦ Κλάρενς, ἀδερφοῦ του, τά φαντάσματα τῶν Ρίβερς, Γκρέϋ καί Βόαν, τοῦ Χάστιγξ, τῶν δύο νεαρῶν πριγκίπων καί τοῦ Μπάκιγγαμ.

ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

9 Ἀπριλίου 2022